

Kosovský Che Guevara je na každém kroku

Milan Strmiska

Mezi kosovskými Albánci těžko najdete někoho, kdo by neznal Adema Jashariho. Vždyť podobizny voušatého muže, který byl před jedenácti lety zabit srbskými ozbrojenými silami spolu s mnoha rodinnými příslušníky, najdete na řadě míst v Kosovu.

Rodák z Prekazu patřil k významným zakladatelům Kosovské osvobozené armády (UÇK) a za války byl velitelem v drenické operační zóně, tedy v oblasti, z které pocházel. Tím by ještě nebyl nijak zvlášť výjimečným, ale potom přišel březen 1998. Srbským silám došla z aktivitou UÇK v drenickém okrese trpělivost a tak padlo rozhodnutí zlikvidovat místního velitele. Po dalším útoku UÇK na srbskou policejní patrolu zahájila srbská policie v raních hodinách 5. března 1998 rozsáhlou operaci. Obléhání tří domů Jashariho rodiny trvalo dva dny a během něj skončil život Jashariho a spolu s ním i řady jeho příbuzných a bojovníků UÇK. Řčení, že když něco starého umírá, něco nového se rodí, bylo v tomto případě pravdivé. Na troskách Jashariho domu se zrodil mýtus mučedníka boje za svobodu a symbol boje kosovských Albánců za vlastní stát.

Když přijedete do Prištiny, v centru města vás nezaujme jen pomník

albánského národního hrdiny Skanderbega či menší socha matky Terezy, ale určitě nepřehlédnete ani velkou podobiznu zarostlého muže, který shlíží na město ze stěny nově rekonstruovaného sportovního centra. Na specificky kosovského albánského národního hrdinu natrefíte v knihkupectvích, a stejně tak i na stáncích se suvenýry, kde si vedle kosovských vlajek, či triček s nápisy „konečně i já mám svůj stát“ můžete pořídit třeba klíčenku s Jashariho portrétem. Tvář, připomínající symbol kubánské revoluce Che Guevaru, vás bude provázet i návštěvou národního muzea, jehož plnou polovinu tvoří expozice věnovaná UÇK. Hned u vchodu na vás bude shlížet portrét muže, bez nějž si ani dnešní Kosovo nelze představit. O kus dále si navíc můžete prohlédnout tak bizarní exponáty jako je motorka, na které se Jashari proháněl po bojišti, satelitní telefon, nebo kabát Adema vavra střece.

Vrchol jashariovského kultu se ale nachází v Prekazu, Jashariho rodišti, kde tento muž našel i smrt. „Muzeum“ Adema Jashariho tvoří trosky domu, zničeného během srbského obléhání. Ty byly obehnaný lešením, po kterém můžete vystoupat až na střechu a celé pozůstatky domu si prohlédnout. Vedle trosk se potom tyčí obrovská bysta Ade-

ma Jashariho, na kterou se plně hodí označení, které před rokem použil v Hospodářských novinách Martin Ehl, který vzhled této busty označil za něco mezi Rumcajsem a loupežníkem z Čapkových pohádek. Při troše štěstí tu dokonce natrefíte i na „průvodce“, který vás obšťastní vyčerpávající přednáškou o obléhání a hrdinné smrti Adema i jeho příbuzných.

Naproti přes silnici jsou oběti obléhání, včetně Jashariho, pohřbeny. Kdo by čekal běžné hroby, byl by na omylu. Všechny hroby nelze nazvat jinak než výstavními, z bílého mramoru nad kterým samozřejmě vlaje kosovská vlajka. Vrcholem však je čestná stráž, kterou u Jashariho hrobu drží příslušníci kosov-

ské policie. Ne snad kvůli stráži samotné, jako spíše proto, že se zde vlastně odehrává zdařilé divadelní představení pro cizince. Přijede-li pár návštěvníků do Prekazu, nepochodují k hrobu policisté, zatímco vy si prohlížíte trosky domu, a když přijdete na hřbitov, sehraji před vámi ještě navíc i dokonalé střídání stráže. Jakmile se ale vzdálíte a podíváte se zpět, zjistíte, že všichni už zase sedí v opodál stojící boudě.

Ať už je celý Jashariho kult bizarní či obdivuhodný, ať už Jashari byl teroristou, za kterého ho mají Srbové, nebo nebyl, jedno je jisté. Kosovští Albánci v něm našli svůj symbol boje za svobodu, který je deset let po válce a dva roky po vyhlášení nezávislosti stále stejně silný.

